

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **V. P.**, zastoupený advokátkou JUDr. Annou Bečvářovou, se sídlem Dobronická 1256, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, ze dne 1. 4. 2004, sp. zn. 59 Az 25/2004,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna advokátky JUDr. Anny Bečvářové **se určuje** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 15. 1. 2004, č. j. OAM-6589/VL-07-04-2003, o zamítnutí jeho žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), když namítá nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem a vady v řízení před správním orgánem spočívající v nedostatečné opoře rozhodnutí ve spise.

Stěžovatel tvrdí, že správní rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů a nelze shledat logickou vazbu mezi rozhodnutím a podkladem pro ně, a dále shledává, že žalovaný porušil ve správním řízení ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu a v důsledku toho nesprávně posoudil jeho žádost o azyl.

Stěžovatel dále upozorňuje na čl. 53 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, podle které je možné shledat opodstatněnost pronásledování i na kumulativním základě, tedy při posouzení jednotlivých opatření dopadajících na žadatele o postavení uprchlíka v jejich celku, byť by jednotlivě pro shledání pronásledování nemusela dostačovat. Poukazuje také na to, že je ve své zemi původu ohrožen na životě, nemá se kam obrátit o pomoc, protože jeho stát původu takové poměry trpí a podporuje, není tedy možno se obrátit na policii. Z těchto důvodů u sebe spatřuje možnost, aby mu byl udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, také s ohledem na zákaz mučení a nelidského a ponižujícího zacházení podle čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jak je vyložen v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření pouze uvádí, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu se zákonem, a odkazuje na obsah správního spisu. Stěžovatel zmiňoval pouze obavy z jednání bývalého manžela své manželky a věřitelů, což není azylově relevantní důvod, navíc se stěžovatel ani neobrátil se žádostí o pomoc k ukrajinským státním orgánům. V jeho případě nebyl shledán ani žádný důvod hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu. Proto žalovaný navrhuje, aby byla stěžovatelova kasační stížnost zamítnuta jako nedůvodná.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 20. 12. 2003 na základě žádosti, v níž je jako důvod žádosti o azyl uvedeno, že bývalý manžel stěžovatelovy ženy vyhrožoval jí i stěžovateli samotnému a posílal na ně vymahače dluhů. Dále si stěžovatel vypůjčil peníze na studium své dcery, věřitelé jim potom vzali byt, který dal stěžovatel do zástavy, takže neměli kde žít. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 30. 12. 2003. Z tohoto pohovoru vyplývá, že manželčin bývalý manžel stěžovateli nejprve vyhrožoval, stěžovatel poté kontaktoval svého známého u policie a od té doby vyhrožování přestalo a zaměřilo se přímo na stěžovatelovu manželku. Na Ukrajině měl také pouze málo placenou práci, z níž zaplatil jen nájem bytu, a když jeho dcera nastoupila na vysokou školu, musel se zadlužit. O tomto dluhu se doslechl bývalý manžel jeho manželky, který začal naléhat, aby jim věřitelé zkrátili lhůty. O azyl tedy žádal z ekonomických důvodů a pro vyhrožování ze strany manželčina bývalého manžela.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl svým výše označeným rozhodnutím ze dne 15. 1. 2004 jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť shledal, že stěžovatel neuváděl žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být pronásledován z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Žalovaný v tomto rozhodnutí uvedl, že stěžovatelovy problémy byly, jak vyplynulo z pohovoru, zčásti ekonomické povahy

a zčásti spočívaly v obavě z věřitelů a vymahačů dluhu. Dále žalovaný neshledal ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě odůvodněnou obecnými výtkami proti nesplnění některých náležitostí azylového řízení podle zákona o azylu a správního řádu, a námitkou, že dle svého názoru splňoval podmínky pro udělení azylu minimálně pro vztažení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu. Konkrétně poukázal na potíže s bývalým manželem své manželky a s věřiteli, které by nemohl řešit ani přestěhováním do jiné části Ukrajiny.

Krajský soud v Ostravě tuto žalobu zamítl shora označeným rozsudkem, když uvedl, že stěžovatel neopustil Ukrajinu z důvodů relevantních pohledem § 12 zákona o azylu, jak vyplývá z jeho vlastních vyjádření. Krajský soud se tak plně ztotožnil s názorem vysloveným žalovaným a zároveň uvedl, že k jeho zaujetí měl žalovaný dostatečné podklady. Krajský soud také shledal, že nedošlo k porušení těch ustanovení správního řádu, jež stěžovatel v obecné rovině namítal. Ze všech těchto důvodů krajský soud posuzovanou žalobu zamítl výše označeným rozsudkem napadeným touto kasační stížností.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Namítá-li stěžovatel nejprve, že se krajský soud nedostatečně vypořádal s jeho námitkami proti správnímu řízení, nelze než uvést, že výtky omezené na uvedení části správního řádu a její citace jsou natolik obecné - vzbuzují až dojem formulářovitosti - že nelze ani shledat, v čem měl žalovaný konkrétně postupovat jinak, či v čem měl následně být přezkum prováděn krajským soudem podrobnější. Stěžovatel sice namítá, že bylo provedeno pouze nedostatečné dokazování, ovšem neuvádí již, jaké další důkazy měly být opatřeny, neuvádí ani, jakým dalším skutečnostem relevantním pro posouzení jeho žádosti o azyl by měly případné důkazy směřovat a prokázat je. Stejně tak se omezuje pouze na obecné tvrzení, že rozhodnutí žalovaného údajně nevyplývá ze zjištěných podkladů, neuvádí ovšem, v čem tvrzený rozpor mezi podklady a rozhodnutím samotným podle jeho názoru spočívá.

Argumentuje-li pak stěžovatel článkem 53 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, je třeba upozornit za prvé na to, že se nejedná o zákonný dokument, jímž jediné jsou soudy vázány, nýbrž o nezávazný dokument doporučující povahy. Argumentace touto příručkou navíc neodráží rozdíl mezi uprchlictvím, jako objektivním stavem daným situací fyzické osoby, a azylem, jako institutem poskytovaným konkrétním státem na základě jeho úvahy vyjádřené jednak normativně ve vnitrostátních předpisech, v případě ČR tedy zejména v zákoně č. 325/1999 Sb., o azylu, a jednak v individuálním konkrétním rozhodnutí učiněném na základě těchto předpisů zmocněným orgánem, v případě ČR tedy žalovaným. Tyto dva pojmy spolu sice na úrovni faktické obvykle těsně souvisejí, respektive se týkají obdobných osob, jsou nicméně nadále nezávislé a správní rozhodování, jež bylo přezkoumáváno krajským soudem v rozsudku nyní posuzovaném, se týkalo výhradně institutu azylu a řízení podle zákona o azylu. Citovaný článek se pak vztahuje k určitým teoreticky možným situacím, které by mohly vést ke konstatování pronásledování či odůvodněného strachu z něj v určitých hraničních případech, není ovšem vůbec zjevné, na základě jakých skutečností by tato pravidla mohla být aplikována i na stěžovatele, který v žádném ze svých dosud provedených vyjádření vůči žalovanému či soudům neuvedl nic, co by mohlo vést k shledání pořaditelnosti jeho situace pravidlu obsaženému v uvedeném článku, tedy ke shledání pronásledování takzvaně na kumulativním základě.

Lze tak pouze konstatovat, že stěžovatelovu žádost o udělení azylu je vskutku nutno podřadit pod ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť stěžovatel neuvedl žádný azylově relevantní důvod pro poskytnutí azylu. Na důvody, jež setrval při správním řízení uváděl a na nichž nic nezměnil ani v žalobě ani následně v kasační stížnosti, se plně vztahuje pravidlo vyřčené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. 4 Azs 26/2003 (nepublikováno): „*Obava z toho, že věřitelé budou po žadateli o azyl vymáhat své pohledávky, není azylově relevantním důvodem (§ 12 zákona o azylu).*“

Co se konečně týče stěžovatelova tvrzení, že mu měl být udělen humanitární azyl, je tuto námitku třeba odmítnout s poukazem na setrvalou správní judikaturu. Tak v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003 (nepublikováno), bylo uvedeno: „*Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).*“ Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznámá, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup - zde poskytnutí azylu - vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí; v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace

nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu - sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory - ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.

Aplikuje-li soud výše řečené na konkrétní situaci stěžovatele, dospívá k závěru, že v těch limitech, kde soudní přezkum neudělení humanitárního azylu proveden být měl, byl krajským soudem proveden řádně a v přiměřeném rozsahu. Ani krajský soud, ani Nejvyšší správní soud jistě nepopírají, že osobní situace stěžovatele a jeho manželky, tak jak byla zjištěna žalovaným a přezkoumána krajským soudem, je tíživá. Na straně druhé však není patrně natolik zjevně a nesnesitelně tíživá, že by bylo možno hovořit o tom, že by nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného. Nebyla-li pak zjištěna na straně žalovaného libovůle, postupoval krajský soud zcela správně, když ve svém přezkumu do správního uvážení žalovaného o samotné otázce, zda byly v případě stěžovatele dány důvody hodné zvláštního zřetele, dále nezasahoval a zaměřil tento přezkum pouze na otázky procesní. Úkolem soudu ve správním soudnictví totiž obecně je přezkum pohledem zákonnosti, byť v takzvané plné jurisdikci, a volné uvážení při rozhodování o udělení azylu z humanitárních důvodů podle okolností konkrétní věci je vyhrazeno toliko žalovanému. Na tom nic nemění ani stěžovatelovy poukazy na článek 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, včetně rozsudků Evropského soudu pro lidská práva toto ustanovení vykládajících, neboť ve stěžovatelově případě nelze rozhodně konstatovat, že by mu hrozilo v případě vydání na Ukrajinu mučení či nelidské a ponižující zacházení, a nic takového neplynulo ani z jeho vyjádření činěných během správního řízení.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného - v souzené věci nebylo zjištěno, že by krajský soud nesprávně vyložil rozhodnou právní otázku, a nebyly shledány ani vady v řízení před správním orgánem spočívající v nedostatečné opoře rozhodnutí ve spise.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Stěžovateli byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyní advokátka JUDr. Anna Bečvářová; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátky částkou 2x 1000 Kč za dva úkony právní služby - převzetí a příprava věci a doplnění kasační stížnosti - a 2x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem 2150 Kč.

Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu